

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

5 De cambio literis fieri solito, qua[n]do nummularius pecunias recipit, vt
in alio loco soluat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

saltem numero distinctum. Nam quemadmodum aliarum rerum permutatio sua natura non postulat, ut res ipsae, quae permutantur, specie differant, quia satis est, si numero distinguantur: equus enim cum equo commutatur, & ensis cum ensis: sic etiam cambij ratio non exigit, ut pecuniae, quae commutantur, genere, vel specie discrepent: nam sufficit, si tantum numero differant: aurea enim pecunia cum alia aurea permutatur: quia est pulchrior, rarior, ac proinde pretiosior: vel quia est antiquior, & propterea pluris estimatur, vel quia ex auro puriori constat. At verò mutuum sua natura non postulat, ut restituatur, pecunia genere, specie numerove distincta: Tu enim accepisti à me mutuos centum aureos ad tuos usus; verum quia illis uti voluisti, eisdem numero nummos mihi restituis.

Secundò, cambium minutum à mutuo differt: quia in mutuo est lapsus temporis, nemo enim aliquid mutuum accipit, ut illud statim restituat: ac verò cambium temporis lapsum minimè requirit; quia unus dat pecuniam, ut statim aliam recipiat, quamquam ex accidenti aliquando permutatio, temporis decursu perficitur.

Tertio, cambium mutui rationem non habet: quia lucrum ex mutuo licitum non est, ac ex cambio fas est aliquid lucri exigere. Ac immeritò sanè Conradus loco citato hanc rationem impugnat, ac si tantum probaret, in cambio non esse mutuum usurarium; cum reuera probet simpliciter non esse mutuum; quia nunquam ex mutuo ius est lucrum accipiendi.

Quartò, quia mutuum non solum in pecunia consistit, sed etiam in aliis rebus, quae usu ipso statim consumuntur: ac verò cambium per se, & natura sua, solum in pecuniis est.

Præterea cambium minutum non est emptio, & venditio; quia una pecunia non datur, ut pretium alterius. Fateatur pecuniam emi, & vendi posse: nam redditus annuus, & debitum pecuniarium quod unus debet alteri, vendi, & emi solet. Item, pecunia, quae in naui periculose defertur, solet etiam vendi, & emi. Postremò, cambium minutum est vere, & proprie permutatio nummularum, non autem reru, quae à pecuniis distinguuntur.

Decimò quaeritur, Quibus modis in cambio minuto peccetur? Respondeo, hisce modis: cum pecunia v. g. adulterina datur, hoc est, ficta, vel quae non est usu recepta, vel quae publica est auctoritate reprobata, vel quae est dolose diminuta, vel colore tincta, ut alia appareat, quam sit. Præterea cum plus lucri exigitur, quam par, & æquum est: & qui pecunias adulterinas dant, vel permutando, vel soluendo, vel emendo, restituere debent, & supplere pretium legitimum, & iustum. Iure civili, crimine falsi condemnantur hi, qui nummos aureos partim raserint, partim tinxerint, vel sinxerint: quod si liberi sint, ad bestias damnantur; si serui, summo supplicio afficiuntur. *L. Quicumque. ff. Ad legem Corneliam, de falsis*, & qui in aurum vitij quid addiderint; quive argenteos nummos adulterinos confecerint, falsi crimine tenentur. *L. Lege Cornelia. ff. eodem titul.* pena afficitur is, qui cum prohibere tale quid possit, non prohibuit: & eadem lege cauetur, ne quis nummos stanneos, plumbeosve emere, vel vendere dolo malo audeat.

Quid, si Titius Verbi gratia per ignorantiam tales ei soluti sunt, tunc conscientia poterit alteri dare emendo, vel permutando, vel soluendo debitum? Respondeo, minime, quia est vitiosa moneta, & sibi imputet, qui talem accepit. Nec potest alium ipse decipere, quamvis fuerit ipse deceptus.

Vndecimò quaeritur, Quid sit dicendum, quando Titius Verbi gratia dat Caio suo economo, vel procuratori pecunias aureas, vel argenteas, quibus emat res ad vitæ usus necessarias, vel ut impendat in usus certæ fabricæ, vel ut soluat stipendia operariis, & deinde Caius permutat eas pecunias cum aereis, & lucrum solutum accipit, Caiusne id lucri iure sibi retinebit?

Ratio dubitandi est; quia Caius non suam, sed domini pecuniam permutat, ergo lucrum non sibi, sed domino

acquiritur? Respondeo tuta Caius conscientia sibi lucrum eiusmodi retinere, dummodo non sit lege interdictum privatis hominibus ex minuto cambio lucrum accipere: quia est lucrum industriae, & operæ, & laboris: eâ conditione tamen ut Caius nullo damno Titium afficiat: velut, si acciperit pecuniam auream, vel argenteam creditoribus reddendam, quibus talem pecuniam Titius dominus debebat. Item, si acciperit nummos aureos, vel argenteos ad merces, siue quaslibet res alias emendas, qui si eos nummos venditoribus dedisset, res commodiores, & utiliores accepisset, vel minoris emisset: tunc enim in his casibus damno dominus afficitur, quod Caius restitui compellitur.

Quæres, Quid dicendum, cum venditor res suas prius vendiderit; quia pretium accipit in pecuniis minutis. Item, si emptor res emerit minoris, quam valeant, quia pretium soluit in aureis, vel argenteis pecuniis? Respondeo, in his fraudem fieri, si emptores venditoribus decipiantur iurati, vel in seipsum, vel necessitate permoti, secus non item. Nec enim fraus ulla est, si mercator sciens, quia ei solvantur pecuniae aureae, commodiores merces det, vel pretium minuat. Deinde, si pretium augeat, dummodo iustum pretium summum non excedat, quia ei reddantur pecuniae aereae, & minutæ.

De Cambio litteris fieri solito, quando nummularius pecunias recipit, ut in alio loco soluat.

CAPVT V.

CAMBIVM per litteras tripliciter fieri solet. Aut enim nummularius pecunias alicuius recipit, eas alibi soluturus: Aut dat alicubi pecunias, eas in alio loco recepturus: Aut denique dat, siue recipit pecunias ad numdinas inter mercatores fieri solitas: de quorum singulis casibus modis differemus.

De primo cambij genere agunt, qui sequuntur Auctoritates, Sanctus Antoninus 2. parti. tit. 1. cap. 4. 48. Rosella *vsura* 6. num. 7. Angelus *vsura* 1. num. 52. Siluester *vsura* 4. quest. 8. Tabien. *eodem verb. vsura* 15. num. 2. Conradus *de contractibus quest. 99. post conclusionem, versicul. ex prædictis sequuntur*. Caiet. in *opusc. tom. 2. tract. 7. cap. 6. & 7. & 8.* Sotus *lib. 6. de iustitia quest. 10. artic. 1. & quest. 11. art. 1. quest. 12. artic. 1. & 2.* Nauarrus in *Manuali cap. 17. num. 284. & 289. & 290.* Armilla *verbo Campsor, num. 3.* Ioannes Baptista Lupus *tract. de vsur. comment. 3. §. 2. num. 58. & 59.*

Primò quaeritur, An huiusmodi cambium sit mutuum vere, & proprie? Ratio dubitandi est; quia is, qui dat pecunias nummulario, eas in alio loco recepturus, dat pecunias, uti eas ad tempus recipiat, translatò ad illum dominio. Nummularius siquidem, in omnem euentum, debet illam pecuniam solvere, ac proinde cum suo penulo suscipit, eamque pecuniam potest in usus, quos voluerit, impendere: quæ omnia mutuo conueniunt. Communiter sentiunt omnes, hoc cambium non esse mutuum ex parte nummularij, si enim pecunias non dat, sed recipit. Solum ergo dubitatur, An mutuum sit, ex parte eius qui nummulario pecunias dat. Sed reuera mutuum non est: quia in hoc cambio interuenit temporis lapsus, sed ex accidenti solum, quia litteras necessariò ad alium iocum mittuntur, ut ipsarum fide, in eo fiat pecuniarum solutio: ac id, cambij natura non postulat, quia posset pecunia nummulario dari, ut statim absque ulla littera alias reciperet, ut in cambio minuto contingit: ac mutuum sine aliquo temporis casu fieri nequit.

Accedit, quod in hoc cambio necessariò pecuniarum diuersitas in genere, vel specie, aut saltem numero requiritur: quod

quod mutui natura, & ratio non postulat: est igitur hoc cambium verè, & propriè permutatio pecunie presentis cum ea, quæ loco abest. Titius enim habet Romæ centum aureos, & quia est Lugdunum iturus ad negotiandum, ac nè eos aureos periculis, laboribus, & impensis subiciat, dat Romæ Cato nummulario, ut ei soluat Lugduni. Vnde ad arguendum respondeo, non semper esse mutuum, quoties pecunia datur, & accipitur, & restituitur: hoc enim fieri potest & vi mutui, & permutacionis, & venditionis & emptionis, quia pecunia horum trium contractuum potest esse materia. Nec impedit, si nummularius pecunia sibi datæ dominium sibi acquirit, quia vi permutacionis, non mutui acquiritur, sicut etiam potest pecunia in dominium alicuius transire vi emptionis, & venditionis, non mutui.

Secundò quaeritur, An in hoc cambio, præter permutacionem, sit etiam admixtus alius contractus? Sunt qui affirmant, ut constat ex Siluest. *Vsur. 4. qu. 8. vers. 1. c. 2.* esse admixtum contractum locationis: quia nummularius locat operam suam ad deportandam, & transferendam pecuniam, quam in vno loco recipit ad alium locum. Nec refert, inquirunt, quod pecuniam suo periculo deferat, quia huiusmodi periculum subit non vi locationis, sed permutacionis.

Verùm aliorum iudicio, hoc cambium verè, & propriè est permutatio, nullo alio contractu admixto. Titius enim, qui pecunias nummulario dat, eas presentes cum absentibus commutat; quemadmodum si tu commutasses frumentum, vel librum, quem Romæ habes, cum alio frumento, vel libro, quem Florentiæ Titius possidet. Nec est hic locatio, quoniam res locata redditur eadem numero: & hoc cambij genus sua natura habet, ut vna pecunia deat, & alia reddatur. Sed hoc argumentum nullam vim habere videtur, quia nummularius non locat pecuniam, sed personæ suæ operam, qua pecuniam sibi datam in vno loco, deportat, & transfert ad eum locum, ubi est eam soluturus.

Tertiò quaeritur, Quibus de causis nummularius ex hoc cambio semper lucrum accipiat? Ratio dubitandi est, quoniam aliquando recipit nummos aureos, aliquando etiam pecuniam plus aestimatum, & soluit aliam pecuniam, quæ minus valet in eo loco, in quo soluit. Respondeo, tribus potissimum causis nummularij semper aliquid rata conscientia lucrari. Primo, ratione obsequij, quod alteri præstat, fungitur enim officio illius, qui tunc pecuniam hinc aliò deferret, ubi tunc indiget. Ita Sotus de *Iustit. c. i. iure. qu. 10. art. 1. Medi. De re. per. vsur. in arquis. qu. 15. ad finem. Contrad. de contrah. 4. 99. concl. 2.* Secundò, ratione periculorum, laborum, & impensarum, hæc enim suscipit, sustinet, & facit nummularius, ut in alio loco pecuniam soluat. S. Anton. 2. part. tit. 1. c. 7. §. 45. Ang. in verb. *Vsur. 1. num. 53. Sil. Vsur. 4. qu. 8. Armil. in verb. Campsor. nu. 3.* Tertiò ratione publici officij, quod facit in gratiam, & utilitatem maiorum, ac proinde congruit, asseruat, & parat pecunias, & famulos, & ministros conducit, ergo merito lucri aliquid accipiat tanquam sui laboris, & operæ præmium. Ita Sot. *Medi. Angel. Siluest. & alij loci supra citatis.* Atque hæc quidem causæ, ex parte nummularij semper existunt, alia verò causæ non semper, quoniam ipse aliquando recipit pretiosiores, & commodiores, & viliores pecunias, quam soluat; aliquando recipit pecuniam maioris pretij, & soluit eam, quæ minoris aestimatur, aliquando verò è contrario.

Obiicit, sæpe nummularius nulla pericula suscipere, nec labores perferre, nec impensas facere, quia in eo loco, ubi soluit, fratrem, vel filium, vel famulum, vel procuratorem, vel socium, & familiarum habet, qui pro ipso soluit, ad quem litteræ mittuntur absque labore, periculo, & impensis. Respondeo, id ex accedenti contingere: nam res ipsa per se iis incommodis subicitur, præsertim cum nummularius suam industriam, curam, & diligentiam hæc incommoda deuenit. Ex his intelligitur, lucrum, quod nummulario datur in hoc cambio, nec esse usurarium, nec iniquum. Non primum, quia nummularius pecunias non dat, sed recipit, ergo ex mutuo lucri non acquiritur: eo verò, qui dat pecunias nummulario, usurarum peccatum non est; quia ipse lucrum non accipit, sed dat

nummulario. Non secundum; quia nummularius lucrum accipit, quantum est vel lege, vel communi aestimatione taxatum. Hinc etiam perspicuum est, quare hoc cambium omnes Auctores, ut iustum approbauerint: quia reuera nummularius lucrum meretur, eò quod pecunias sibi datas litteris hinc aliò deportat. Vnde hoc cambij genus multi vocant cambium traiectionis, siue translatum.

Quartò quaeritur, Quæ sit huius cambij formula, quæ nummularij uti consueverunt? Respondeo, hæc esse: exempli gratia, Titius indigens centum aureis Lugduni, dat hic Romæ Cato nummulario, ut soluat ipsi totidem Lugduni, vnde Cato scribit litteras Seiò Lugduni commoranti, in quibus scribit in hunc modum. Hicce primis litteris visis & perceptis, soluas Titio, vel Iulio eius filio, vel procuratori centum aureos; quia hic Romæ ab eo totidem accipi: & subscribit diem, mensem, & annum. Diei (hicce primis litteris) quia solent binæ litteræ mitti, ut si forte primæ perierint, secundæ perveniant ad Deum, (litteris visis) quia visis, & more, vel ex pacto solutio pecuniæ fit intra octo, decem, quindecim, vel viginti dies, qui computantur à die, quo litteræ recipiuntur, & ratæ, & acceptæ habentur, idque spatium temporis conceditur, ut is, qui est soluturus pecunias, paret eas; quod si non habet, quarat, & aliunde accipiat. Aliquando tamen solutio fieri debet statim atque litteræ pervenerint ad eum, qui est pecunias soluturus, videlicet intra tertium, vel quartum diem, ex quo litteræ sunt datæ ei, qui est soluturus, & eas ratas, & acceptas habuit.

Quintò quaeritur, Quæ ratione in hoc cambio prædicto servetur æquitas, & iustitia? Ratio dubitandi est, quia sæpe contingit, ut pecunia in loco, ubi datur nummulario, plus, aut minoris aestimetur, quam in loco, ubi nummularius soluit: ergo non servatur æquitas. Nam aut plus nummularius recipit, quam reddit, aut minus recipit, quam soluat: & tamè in permutacione servari æquitas debet inter datum, & acceptum. Rursus si pecunia, ubi datur nummulario, nec plus, nec minus valet, quam in loco, ubi soluit, non elucet æquitas; quia minoris aestimationis, & pretij est pecunia, quæ loco abest, quam quæ adest, ergo pecunia, quam nummularius soluit, minus valet, quam pecunia, quam recipit. Hanc quaestionem postea diluemus loco commodiore, scilicet, *e. 32. q. 1. in hoc lib.*

Sextò quaeritur, An quando huiusmodi cambium fit in diversis eiusdem regni, vel provincie locis, nummularius lucrum possit exigere? Sot. *lib. 6. de Iustit. q. 10. art. 1. ad fin. sic ait.* [Adde, quod pecuniæ transmissio esse debet non ad quemcumque proximum locum, ut si à Metina vsque ad alteram Metinam, vel Toletum pecunia transmittatur, vel transmitti fingatur: nam transmissio, quæ fit intra regnum, nõ est pretio digna, sed expectati temporis palliatio.] Idemque apertius tradit *qu. 13. art. 1. concl. 2.* Idipsum quoque docet Ioan. Bapt. Lupus *tract. de Vsur. commen. 3. §. 2. nu. 32.* & Nauarr. *in Man. cap. 17. num. 233. ait.* [Adde nunc quartò esse necessarium, ut locus, in quo est solvenda pecunia, longè distet à loco, in quo datur litteræ: alioquin esset cambium de tempore ad tempus, quod licet, & non de loco ad locum, quod non licet.] Sic ille. Ratio eorum est, quia si in locis proximis, vel sunt eiusdem regni, vel provincie loca, cambium fit, nummularius nullum, vel saltem exiguum periculum suscipit, vel laborem, nec facit impensas, ergo lucrari iure nõ potest. Cæterum hoc solum probat, lucrari non posse tantundem, quantum lucrari solet, eò in loco longè distanti, & remoto pecunia soluitur. Accedit quod ex cambio minuto, ubi nummularius pecunias in eodem loco soluit, in quo accipit, fas est illi lucrum exigere: ergo potiore iure potest, ubi est aliqua loci distantia. Postremo, extra dubitationem est, nummularium alteri in hoc obsequium præstare nam illius pecunias deportat, & transfert ad alium locum, quamuis proximum. Deinde officium vile Reipubl. facit in conquiritendis, parandis, & asseruandis pecuniis ad cambium. Denique idem Sot. *quæst. 13. art. 11. conclu. 1. fatetur,* ius esse nummulario aliquid lucri ex hoc cambio petere. Quare præ-

dicti Doctores solum negant, cum cambia sunt inter loca vicina, licitum esse tantum lucrum, quantum ex cambiis, que sunt inter loca distantia: non inficiantur, aliunde licitum esse, vel minus lucrum, vel æquale ratione lucri cessantis, vel damni emergentis.

Septimò queritur, An privato homini, qui nummularij officio non fungitur, liceat ex tali cambio lucrum exigere? Respondent quidam cum *Sot lib. 6. de Iust. qu. 10. art. 1.* tuta conscientia posse exigere, nisi fuerit lege humana interdictum, nec quis, præter nummularios pecunias alicubi recipiat, ut alibi soluat. Ratio, inquit, huius est: quia qui recipit in vno loco pecunias solvendas in alio, eo ipso alteri inferunt: quia periculo, labore, & impensis aliò deportaret atque transferret: ergo sui laboris, & operæ stipendium meretur. Sed certè privatis hominibus non licet tantum lucrum accipere, quantum accipiunt nummularij: quia hi accipiunt multis de causis ratione sui muneris, & officij, quo in Republica funguntur.

Sed quid dicendum, si mihi opus esset pecuniam meam ex Hispania Romam invehere, & Titius à me peteret eam pecuniam Toleti in Hispania, eo pacto, ut eam mihi Romam soluat, ubi ego eam indigeo, & quo eam aliqui etiam deportaturus: Queritur enim, an Titius, qui eam pecuniam recipit Toleti, ubi indiget, possit à me lucrum exigere? Respondet Sotus, posse quia reuera nummularij officium facit, importat enim, & transfert meam pecuniam ex Hispania Romam, ac proinde pericula, & labores suscipit, quævis ex accidenti, sine periculo & labore soluat Romæ, ubi fratrem, vel filium, famulum, vel socium habet, qui pro eo soluat. Sed ut dixi, non potest tantum lucrum accipere, quantum nummularius.

De Cambio litteris fieri solito, quando nummularius primum dat pecunias, ut eas in alio loco recipiat.

CAPVV VI.

HOc cambij genus non est tam antiquum, quam id, de quo hæcenus, eiusq; formula talis est: Titius nummularius dat Caio Romæ centum aureos, quibus indiget ipse Caius, qui deinde litteras scribit ad procuratorem suum Lugduni commemorantem, in hæc verba: Hisce primis litteris cambiij visis, & perceptis solques Scio procuratori Titij centum aureos, quia hic Romæ totidem à Titio accepi: & subscribit diem, mensem, & annum. Has litteras Caius Titio nummulario tradit, ut ipse eas Lugdunum mittat, ut eorum fide, & auctoritate, procurator ipsius Titij exigat Lugduni pecunias à procuratore Caij.

Primò queritur, An hoc cambium mutui ratione habeat? Gofie. Host. & alij in *cap. vlt. Et in c. In civitate, de Vfur.* dicunt esse mutuum, quia nummularius non exportat, & transfert pecuniam Caij Lugdunum: dat enim Romæ pecuniam Caio, non recipit: eo ipso igitur dat mutuam eiusmodi pecuniam, quia obligat sibi Caium, ut soluat Lugduni, & Caius in omnem euentum solvere cogitur, ac proinde pecunie sibi Romæ data dominium acquirit. At Caiet. in *Opus. to. 2. tract. 7. cap. 7.* docet, non esse in hoc cambio mutuum: idem etiam tradiderunt Ang. *Vsur. 2. nu. 34. Sil. Vsur. 4. q. 9. R. o. sel. eod. verb. 6. nu. 7. Tabien. eod. verb. 15. §. 3. Sot. lib. 6. de Iust. qu. 10. art. 1. Nauar. in Man. c. 17. nu. 289. Fabian. in tract. de cambiis, par. 2. cap. 5. Et 6.* quæ sententia est multò venior, quia tale cambium sua natura non postulat vilius temporis lapsus, sed ex accidenti solum, quia in alio loco pecuniaz solvuntur, quæ si hic Romæ adessent, protinus redderentur. Accedit, quod mutuum potest idem numero restitui: at in tali cambio solvitur pecunia genere, vel specie, vel saltè numero diversa.

Secundò queritur, Ad quodnam genus contractus sit hæc species cambiij reuocanda? Caiet. in suo tractat. de cambiis, c. 6. Et 7. *Sil. Vsur. 4. q. 9. Fabian. de Cambiis par. 2. c. 5. Et 6.* affirmant, cambium hoc reuocari ad venditionem, nummu-

larius enim Titius nummos aureos præsentis Caio dat, & tradit tamquam pretium, quo emit nummos absentes ipsius Caij, & Lugduni sibi solvendo: putant enim nõ esse in hoc cambio permutationem vnus pecuniaz cum alia: quia rei præsentis, & rei certæ cum futura, & incerta, verè & proprie permutatio non est. *Secundum Gloss. in Lt. C. De rer. permutat. Et secundum Bart. in l. Quoniam. C. eod. tit.* Sotus tamen *lib. 6. de Iust. quæst. 10. art. 1.* vult in hoc cambio nummularium non deserre ex vrbis Roma Lugdunum vllam pecuniam Caij, quia ab eo nummos non recipit, sed aliunde huc Romam pecunias invehere, quas Caio dat, ac proinde, sicut in superiori cambiij genere nummularius pecuniam ex loco, in quo recipit, alio exportat, & transfert, sic in hoc genere cambiij pecuniam, quam dat, importat aliunde in locum, ubi dat. Sed difficile sanè hoc intelligitur, vel explicatur, quia nummularius, nec suam, nec alterius pecuniam huc importat. Alij verò dicunt, hoc genus cambiij esse contractum innominatum, videlicet, Do, vt des: quoniam nummularius dat centum Romæ, vt totidem recipiat Lugduni. Cæterum, meo iudicio, non est cur negetur, tale cambium esse verè, & proprie permutationem, quia Titius suam pecuniam præsentem cum absente pecunia Caij commutat.

Obiicies, permutatio non est rei præsentis, & certæ cum futura, & incerta, vt testantur *Gloss. Barr. Baldus loci supra citatis*, ac præsentem pecuniam potest emi, vel vendi pecunia, quæ longè abest, vel quæ est incerta: nam futuri fructus dubij, & incerti, pecunia præsentem vendi, & emi solent. Respondet, non permutari hoc genere cambiij pecuniam præsentem cum futura, vel cum incerta, sed cum pecunia certa, & quæ in rerum natura consistit, in loco tamen distant, & remoto: quemadmodum potes tu commutare librum, quem Romæ habes, cum libro, quem Titius Florentiæ possidet. Nec cogimur allerere cum Soto, in hoc genere cambiij, etiã nummularium pecuniam deportare, videlicet aliunde huc, ubi eam dat: suam enim pecuniam Caio dat hic Romæ, & nullos Caij nummos deserre, vel transfert. Permutat igitur solum suam pecuniam cum pecunia, quam Lugduni Caius habet actu, vel potestate, quia eam Lugduni solvere potest, quoniam ubi eam habet, vel saltè ex alio potest quætere, petere, & accipere.

Tertiò queritur, Quibus ex causis nummularius ex hoc cambio lucrum accipiat? Qui hoc cambium ad mutuum referunt, cum negant posse lucrum exigere, nisi ratione eius, quod sua interest, puta, ratione lucri cessantis: nam suas omnes pecunias nummularius habet negotiationi expectans. Vnde quia mutua dat centum Caio, lucrari desinit: ergo iure potest duo, tria, quatuorve exigere. Sed certè hæc causa legitima esse nequit, quia nummularius suas pecunias in hanc, & non in aliam negotiationem confert: ergo nullum lucrum, quod ex alia negotiatione erat comparaturus, perdit.

Caietanus verò, Si. uester, Fabianus, & alij, dicentes nummularium suam præsentem pecuniam dare, & tradere Caio tamquam pretium, quo emit, pecuniam sibi Lugduni solvendam, volunt cum posse lucrum accipere, quia pecunia præsentis plus æstimatur, quam pecunia loco distant. Sotus verò putat, ideo esse lucrum licitum, quia nummularius aliunde pecuniam huc importat, ubi eam dat, quæ propter ratione huius obsequij, quo alteri inferunt, lucrum meretur. Sed etiam multis de causis licitè lucrum exigit. Primò, quia permutat pecuniam præsentem cum pecunia remota, quæ sine periculis, labore, & impensis, huc, ubi eam permutat, nequit transferri.

Deinde, ratione officij, quo fungitur, congerendo, apparando, & allervando pecunias in gratiam aliorum. Postremò, ratione obsequij, & beneficij, quod in alterum conferret: habet enim pecunias paratas, vt illas det indigenti. Quare quamvis pecuniaz solutionem ad tempus expectet, lucrum tamen non accipit ratione solutionis ad tempus dilata.

Ex his liquido constat, vnde sit, vt aliqui hoc cambium, sicut appellent: putant enim esse mutuum, ac proinde lucrum, & fructum non posse reddere. Conradus, & Medina